

IURAMENT
PRESTAT
EN LES CORTS
DE M. D. LXXXV.

S. C. R. M.

A Cort general del Principat de Catalunya que V. Magestat de present se celebra en la vila de Monio, y los tres Braços de aquella. Vista la escriptura a ells presentada per lo Comte de Miranda, en nom, y per part de V. Magestat, y llegida per lo Protonotari, contenint entre altres, que los dits tres Braços, responguessen a V. M. quāt aparexia ser millor, jurar

lo serenissim Princep don Felip, en primogenit y Princep nostre, les hores, o en altre temps. Haguda plena deliberacio sobre lo predit, considerant la occurrencia del temps present, y la indisposicio de V. M. y per lo molt amor que tenen al dit serenissim Princep, auent ya respolt de paraula a V. M. que aparexia als dits tres Braços millor, y mes conuenient al benefici de aquest Principat, jurarlo ara de present, que diferirho en altre temps: y entesa apres la voluntat de V. M. ab la qual conforme la dels dits tres Braços, diuhé: Que attes, que V. M. es estat jurat en Rey y señor nostre, y que prestar lo jurament al primogenit es acte voluntari, y mer gracios de dit Principat, lo qual no ha acostumat prestar dit jurament en los casos occorrents, ni prestar lo jurament de fidelitat a sos Princeps, Reys, y señors, sino dins la ciutat de Barcelona, com axi es dispotat per priuilegi del serenissim Rey en Pere de immortal recort. Dat en Barcelona a 14. de les Kalendes de Noembre del any 1339. al qual per lo present jurament, no entenen en manera alguna derogar. Empero per aquesta volta tant solament, ab expresa protesta-

A cio

cio, y no seus ella, que lo present acte no puga esser tret en consequencia en manera alguna en lo esdeuenidor, ans per aquest V. M. confirme, lloe, y aproue, y de nou otorgue lo dit priuilegi: y per les dites rahons, y altres, salua en totes coses la fidelitat prestada a V. M. y prestat q̄ sia primer personalment lo jurament prestar acostumat per sa Alteza, e, o per V. M. com a pare, y llegal administrador de aquell, per esser menor de catorze anys, major empero de fet, ço es la franquessa del Bouatge, tarratge, herbatge, y les vnions dels Regnes de la Corona de Arago, vsatges de Barcelona, constitucions, actes, y capitols de Cort del dit Principat, priuilegis, llibertats, franquesses, gracies y merces, fetes, y fahedores; axi en comu, com en particular, pratiques, vsos, costums, y totes coses que V. M. y los altres predecessors seus en lo jurament prestat en la benauenturada successio llur de dit Principat han jurades: y per lo semblant haja jurar la constitucio feta per lo Catolich Rey don Ferrando be sauí de V. M. en la tercera Cort de Barcelona, sobre la alienacio de les dos centes vint milia lliures, de que fonch fet seruey al dit Catolich Rey don Ferrando en la segona Cort de Barcelona, ofereixé de sa mera llibertat, y graciosament prestar lo jurament de fidelitat dins la present vila de Monso, al dit serenissim Princep don Felip, per Princep, e primogenit en los Comtats de Barcelona, Rossello, y Cerdanya, y altres Regnes, y senyories de la Corona de Arago, durant la llarga y benauenturada vida de V. M. y apres dels benauenturats dies de V. M. en Comte de Barcelona, Rossello, y Cerdanya, Rey successor de tots los Regnes, terres, y senyories de V. M. salues empero a la dita Cort, y als Braços de aquella, y a tots los singulars dels dit Principat, y Comtats, y a quiscu de aquells los vsatges de Barcelona, constitucions generals, actes, y capitols de Cort dels dits Principats, y Comtats, priuilegis, llibertats, gracies y merces, fetes y fahedores, y franquesses en comu, o particular otorgats, vsos, pratiques, y costums, y qualseuol altres drets, als quals no sia per lo present derogat: e protesta la dita Cort, e los tres Braços de aquella expressament, que lo dit acte de la protestacio del dit jurament prestador per lo dit Principat y poblats en aquell en comu, o en particular, no puga esser tret en alguna manera, o forma en consequencia en lo esdeuenidor: ans lo dit Principat romangue en tot cars ab tot son ple dret, y llibertat, segons ara, ans del dit acte. E encara protesten, e saluen, que faran lo dit jurament ab saluetat expressa, q̄ essent lo dit serenissim Princep de edat de catorze anys, e ans de vsar de jurisdiccio alguna, sia tingut prestar lo dit jurament personalment dins la ciutat de Barcelona. E per lo semblant per conseruacio de dit priuilegi, e altrament protesta la dita Cort, e tres Braços de aquella, que lo dit serenissim Princep don Felip, ans ni apres de esser peruingut a la dita edat de catorze anys, per si, ni per interposada persona no puga exercir jurisdiccio alguna en lo dit Principat de Catalunya, e Comtats de Rossello y Cerdanya, fins a tant haja personalment prestat dins la ciutat de Barcelona semblant jurament, del qual en la present vila de Monso V. M. per
ell

ell en son nom, cō a pare, y llegitim administrador de aquell pre-
 ste: y segons forma, serie, y thenor ques acostumat prestarse dit ju-
 rament per los Reys y Comtes de Barcelona en lo introyt de son
 regiment, e noua successio. E promet en sa fe, y paraula Real V. M.
 fer anar lo dit serenissim Princep, y primogenit feu, lo mes prest,
 y comodament pora, en la dita ciutat de Barcelona, per prestar lo
 predit jurament, per consolacio dels poblats en Catalunya: e recu-
 sant lo serenissim Princep venint a la dita edat, fer, y prestar lo dit
 jurament, y actes de aquell, sian aguts per no fets. E suplican la di-
 ta Cort, e los tres Braços de aquella a V. M. li placia en dit nom, y
 altrament acceptar, y confirmar les dites protestacions, e admetre,
 e consentir aquelles, per obseruança de les constitucions de Catalu-
 nya, priuilegis, e drets, de la terra, e saluetat de la dita Cort, e Prin-
 cipat, y poblats en aquells: y que la present oferta sie insertada en
 lo proces comu de la dita Cort.

Et finito thenore dictæ supplicationis, illico accessi ad suam Ma-
 gestatem, & mihi verbo dixit, quod acceptabat obligationem jura-
 menti, cum protestationibus in eadem expressis, & contentis: & mi-
 hi iniunxit, quod suo nomine ita publicarem personis trium bra-
 chiorum: & mandatum suæ Maiestatis exequendo, a dicto superiori
 solij gradu, voluntatem præmissam suæ Maiestatis, personis di-
 ctorum trium stamentorum alta, & intelligibili voce patefeci: &
 ad alios actus non diuertendo, scedulam iuramenti per suam Maie-
 statem pro serenissimo Principe præstandi, tanquam illius patrē,
 & legitimum administratorem, e dicto loco legi, quæ est thenoris
 sequentis.

Jurament de sa Magestat.

LA S. C. R. M. de don Felip, Rey de Castella, de Arago, de Leo,
 de Portugal, Comte de Barcelona, de Rossello y Cerdanya, &c.
 com a pare y llegitim administrador del serenissim dō Felip, Prin-
 cep y primogenit, en los Regnes y Principat de Catalunya y Com-
 tats de Rossello y Cerdanya, jura per nostre Senyor Deu, y la Creu
 de Iesu Christ, y los sants quatre Euangelis, ab les sues mans corpo-
 ralment tocats, que dara obra ab acabament, que lo dit serenissim
 Princep, venint a edat de catorze anys, tindra, y obseruara, y fara
 tenir y obseruar als Prelats, Religiosos, Clergues, Magnats, Barōs,
 richs homēs, nobles Cauallers, homens de Paratge, y altres ciutats,
 viles, y llochs del Principat de Catalunya, y Comtats de Rossello y
 Cerdanya, e als Ciutadans, Burgesos, y habitants de les dites ciu-
 tats, viles, y llochs, y a les Vniuersitats de aquelles, e a tot lo dit
 Principat y Comtats la carta de la venda, del Bouatge, herbatge,
 terratge, e tots los vsatges de Barcelona, cōstitucions, estatuts, capi-
 tols, ordinaciōs, o actes de les Corts generals de Catalunya: e mes to-
 tes les llibertats, priuilegis, gracies, y merces fetes, y faedores, vsos
 y costus, axi generals, cō especialmēt, otorgades y otorgats: e mes la
 vnio

811

vnio dels Regnes de Arago, Valencia, y Comtats de Barcelona, Regnes de Cerdenya, Mallorques, e Illes a aquells adjacents, y dels Comtats de Rossello, y Cerdanya, de Conflent, y Vallspir, y Bescòtats de Orladesi, y Carladesi, y la vnio dels Regnes de Napolis, y Sicilia ab los dits Regnes, y Corona de Arago: e mes la constitucio feta, en la Cort celebrada per lo Rey don Ferrando Segon, en lo Monestir de frares Menors de Barcelona en lo any 1503. sobre la luycio del censal, de preu de dos centes y vint milia lliures, y de peñio anual de onze milia lliures moneda de Barcelona, del qual fonch fet seruey al dit senyor Rey don Ferrando per la Cort general, per ell celebrada en lo Monestir de santa Anna de la dita ciutat en lo any 1493. E mes la confirmacio de totes les constitucions de Catalunya, axi les del Rey en Jaume, com dels altres Reys: e mes, que ans de exercir algun acte de jurisdicció per si, o per interposada persona, en lo Principat de Catalunya, y Comtats de Rossello y Cerdanya, prestara dins la ciutat de Barcelona, conssemblant jurament, del que en la present vila de Monso fa Magestat en dits noms per sa Alteza presta, y totes les altres coses, que en semblants juraments, es deu, y es acostumat jurar: e mes dara obra ab acabament, que venint lo dit serenissim Princep a edat de catorze anys fara, y prestara en la dita ciutat lo dit, y conssemblant jurament: del qual jurament y confirmacio, manà la Magestat esserne feta carta publica, vna, y moltes pus llargament ordenades, segons es acostumat, y senyaladament ab lo jurament, e confirmacio fets per lo senyor Rey don Ioan, lliuradors a la present Cort, y tres Braços de aquella, y als Diputats del General de Catalunya, y als altres del qual fera interes, y les volran.

Et lecta dicta scedula sua S. C. R. M. e cathedra in qua sedebat, surgens ad stratum superius designatum, quod sibi adductum fuit iuxta gradus tabulati a quo descendebat, in quo erat missale, & sacrosanta Crux, descendit, & genibus flexis de osculata Cruce, quæ super missale erat, positusq. manibus super missale, assistente me dō Michaelē Clemente ad alteram partem stratus, genuflexo mihi dixit, quod iurabat modo, & forma in præinserta scedula contentis.

Et præstito dicto iuramento, per suam S. C. R. Maiestatem se crexit, & in sella sedit, & stratum fuit restitutum ad locū in quo antea erat: Et dum sua Maiestas descendebat ad iurandum, & ab eo reuertebatur, serenissimus Princeps stetit capite nudato.

Et statim ego dictus Protonotarius legi iuramentum fidelitatis, per superius nominatas personas dictæ Curie præstandum, prout in inferius inserta scedula continetur, cuius tenor talis est.

Iurament de la Cort.

HAguda entre nosaltres deslibracio per nos, e nostres successors, juram per Deu sobre la † de nostre Senyor Iesu Christ, y los sants quatre Euangelis deuant nosaltres posats, e per nosaltres, e quiscu

119

e quiscu de nosaltres manual, y corporalment tocats a vos lo fere
 nitsim senyor don Felip, primogenit de Castella, de Arago, de
 Leo, &c. e per vostra Alteza a la S. C. R. M. pare y llegalitad admi-
 nistrador vostre per Princep, e primogenit en lo Comtat de Barce-
 lona, e altres Regnes, e senyories de la Corona de Arago, durant la
 llarga, y benauenturada vida de la dita S. C. R. M. e en Comte de
 Barcelona, Rossello. y Cerdanya, Rey y successor de tots los Reg-
 nes, terres, y senyories de la Catholica y Real Magestat, apres de
 sos llarchs y benauenturats dies, y que vos haurem, y tindrem, ha-
 uem y tenim en Princep, y primogenit en lo Comtat de Barcelo-
 na, e altres terres, e senyories del Realm, e Corona de Arago, e en
 Comte de Barcelona, Rey, y senyor natural nostre. Ab tal empero,
 pacte y condicio, que lo present acte de juramēt, no puga esser tret
 en alguna forma, o manera en consequēcia, en lo esdeuenidor: ans
 lo dit Principat romangue ab tot son plen dret, y libertat, segons
 ere ans del dit acte de jurament. E que per lo present jurament no
 fie fet prejuy ni derogacio al priuilegi del Rey en Pere Terç, con-
 tenint, que semblant jurament se haze de prestar dins la ciutat de
 Barcelona: lo qual priuilegi fonch dat en Barcelona a 14. de les Ka-
 lendas de Noembre del any 1339. y encara ab pacte, que dit senyor
 Princep, per si, ni per interposada persona, no puga exercir jurif-
 dicio alguna en Cathalunya, fins haja personalment prestat dins
 la ciutat de Barcelona semblāt jurament, del que de present V. M.
 en son nom ha prestat: e recusant prestarlo lo present jurament sia
 hagut per no prestat: e encara ab totes les altres saluetats, pactes
 protestacions, y condicions, contengudes en la supplicacio de la
 oferta del dit jurament, a la predita Catholica, y Real Magestat,
 poch abans presentada, la qual de mot a mot volem sia haguda per
 repetida, e per lo Protonotari en lo present acte de jurament, de la
 primera linea fins a la darrera infertada.

[Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, appearing upside down and difficult to decipher.]

PROPOSICIO
PER LO REY

DON PHELIP SEGON,
FETA EN LES CORTS
DE M. D. LXXXVIII.

O Rey mon pare y senyor, que haja gloria, ab gran voluntat y contento meu, concertà mon casament ab la Reyna ma molt chara y amada muller, y poch abans de sa mort donà orde en sa felice vinguda a estos mos Regnes de Espanya, ab determinacio de ques celebras en los Regnes de Castilla, manât fer per affo tâts grans preuencions, com la occasio, y la raho ho deman auen; y preuenint la mort al Rey mon pare y senyor, abans de poderse efectuar, y sent lo que mes importaue a mos Regnes y vassalls, lo consumament de mon casament, sens perdre ningun temps, posi tot mon cuydado en ques passassen auant les dites preuencions, y que ab suma breuedat se aprestas vna grossa armada de Galeras, ab que la Reyua passas a estos mos Regnes, ab la autoritat y seguretat, que a ma Real persona, y à la sua conuenia; que tambe seruis de acompañar a Italia la serenissima Infanta, ma molt cara y amada germana, pera anar a Flandes ab lo serenissim Archiduch Alberto son marit: y recordantme de la fidelitat y amor ab que los Regnes de Arago, y Valencia, y est Principat de Catalunya, y Comtats de Rossello y Cerdanya, han seruit sempre als serenissims Reys de Arago mos predecessors de felice recordacio, y a mi particularment, quant en lo any vuytâta sinch, en les Corts de Monso me juraren per son Princep, immediat successor en los dits Regnes, Principat, Comtats, apres dels llarchs dies del Rey mon pare, y senyor, que haze gloria: y que apres de

125
420

de sa mort admeteren mos Lloctinents y Capitans Generals abàs de hauerlos jurats sos justs priuilegis, constitucions, vsos, y bons costums, fent planes totes les dincultats que en dits dos actes se pogueren offerir, la innata fidelitat dels dits Regnes, Principat, y Còmats, y lo gran amor que a ma Real persona tenen: y mouentme per tant justes causes, volent juntament cumplir lo que los serenissims Reys de Arago mos predecessors han acostumat, mudant la determinacio que lo Rey mon pare y senyor tenia feta, la hu de celebrar mon casament en los Regnes de la Corona de Arago, pera alegrarlos ab ma Real presencia, y de la Reyna ma molt chara y amada muller, y donar mostra del molt quels ame, y juntament acorrer al remey de ses necessitats y treballs, peruentura causats per lo llarch temps que lo Rey mon pare y senyor los ha dexat de visitar per ses malalties, y altres justes ocupacions, y fu electio de la present ciutat de Barcelona, per ser vna de les q̄ mes amé y estime en mos Regnes, com ho entengueren ab les lletres que mani escriure en esta conformitat, sens que esta ma deliberacio la poguessen mudar la viuua instancia ab que los Regnes de Castilla me suplicaren los ses merce de honrarlos y consolarlos, en celebrar en ells mon casament, ni les vrgents necessitats que representaren per raque no fes ausencia de aquells Regnes, ni les esperances certes quem donaren de ferme vn tant gran seruey en les Corts quels mani conuocar en lo mes de Noembre proxim passat, que ab ell pogues desempnyar mon Real patrimoni, lo qual lo Rey mon pare y senyor me ha dexat, no sols del tot exhaust, pero encara còfumat: y empenyat en fins per tot lo any mil sis cents y hu, y molta part, o tota de mil sis cets y dos, sens que en tot lo dit temps me puga preualler ni ajudar de ninguna cosa dell, ni tenir pera acorrer a la conseruacio y defensa de mos Regnes, y la extirpacio dels enemichs quels infesten ma hazienda ni patrimoni, y del que mos Regnes, vassalls, y subdits per sa innata fidelitat, y lo amor quem tenen me han seruit, y seruiran, com ho feren los dits Regnes de Castilla en lo principi de les dites Corts: ni tampoch fonch part per raque no passas auant ma determinacio, los majors gastos que se offeriren, y se man offerts en exir fora de Castilla ha celebrar mon casament, ventho tot lo singular amor que tinch als naturals del Regnes de la Corona de Arago, y particularment als de aquest Principat y Comtats. Y estant ya de partida pera daquesta Ciutat, sobrevingueren los auisos de la inuasio que la Inglesa cominaue en lo Regne de Portugal, y altres: y ab axo no allunyar me tant, ni tampoch dexar de venir als Regnes de la Corona de Arago, prengui per medi celebrar mon casament en la ciutat de Valencia, ab fi sempre de fer lo vltim que pogues per visitar aquest Principat, y Còmats, hoc y encara de celebrar en ell mon casament, si la occasio ho portas com abans de arribar a Valencia, vos ho signifiqui: y ab lo que entenguí que ab tres mesos poguera fer mon viatge, y acudir a la resistècia de dita inuasio, y acabar les Corts de Castilla. Y com les coses de la mar son inferte, ha sinc mesos que comenci aquest viaege.

Y no

Y no obstant que los Regnes de Castella , y les Corts generals me enuiaren sos missatges a Valencia , a suplicarme ab vrgents causes y amor, que no dilatas més ma tornada a Castella, y que cada dia mo supliquen ab mes instancia , y que los auisos de inuasio de dita armada enemiga han rehexit tant certs, ques pot recelar que està ya infeltant dits mos Regnes , ho he postposat tot per visitar-vos y encara que fonch ab intent de fer tant solament mon jurament, y rebre lo vostre de fidelitat, perq̄ lo tēps y les ocasiōs me forçauen de no fer altra cosa: pero apres de auer arribat assi, hauent me volaltros los Brassos de aquest Principat, y Cōtats fet entendre la necessitat precissa quey ha de remey en moltes coses del govern de aquest Principat, y Comtats, y que sis dilatas podria ser en gran deseruey de Deu nostre Senyor, y dany de la cosa publica : y resolt offert de acabar les Corts per vostra part dins vint dies, preuentue vuyt mes solament per la conuocacio delles (acte y exemple de fidelitat y amor a ma Real persona , no acostumat per volaltres ab ningun dels serenissims Rey de Arago mos predecessors) fiant me dela seguretat y cerritut de vostra paraula, donada per vassalls tan puntuals, y fels a vostre Rey y senyor, y que saben la falta quey fan en la present occasio, y que esta, y lo temps me forcē a no poder detenirme vna hora mes, sent offici de Pare, Rey, y senyor vostre, que desija vostre be, conseruacio, y augment, com a tal, y que quant vos lame, he manades conuocar les presents Cort, ab sols fi de tractar en elles de vostre be vniuersal y particular, y del bon govern de aquest Principat y Comtats , y lleuar les ocasiōs que poden causar contencions, discordies, e males voluntats, y facilitar quey visca en ells ab justicia, pau y amor. Vosaltres com a tant bons vassalls disposau vos a mirar y tractar de tot lo que a aquest proposit, y al seruey de Deu, y meu conuindra: y persuadiu vos que pera tot lo que dalt està dit, y lo demes queus tocara, y sera benefici vostre, lo qual sempre tinch per meu propri, trobareu en mi tota lo voluntat que podeu desitjar, com ho merex vostra gran y antigua fidelitat , y lo entrenyable amor que sempre me haueu tingut , teniu , y yo vos tinch.

Y no obstant que los Regnes de Castella , y les Corts generals me enuiaren sos missatges a Valencia , a suplicarme ab vrgents causes y amor, que no dilatas més ma tornada a Castella, y que cada dia mo supliquen ab mes instancia , y que los auisos de inuasio de dita armada enemiga han rehexit tant certs, ques pot recelar que està ya infeltant dits mos Regnes , ho he postposat tot per visitar-vos y encara que fonch ab intent de fer tant solament mon jurament, y rebre lo vostre de fidelitat, perq̄ lo tēps y les ocasiōs me forçauen de no fer altra cosa: pero apres de auer arribat assi, hauent me volaltros los Brassos de aquest Principat, y Cōtats fet entendre la necessitat precissa quey ha de remey en moltes coses del govern de aquest Principat, y Comtats, y que sis dilatas podria ser en gran deseruey de Deu nostre Senyor, y dany de la cosa publica : y resolt offert de acabar les Corts per vostra part dins vint dies, preuentue vuyt mes solament per la conuocacio delles (acte y exemple de fidelitat y amor a ma Real persona , no acostumat per volaltres ab ningun dels serenissims Rey de Arago mos predecessors) fiant me dela seguretat y cerritut de vostra paraula, donada per vassalls tan puntuals, y fels a vostre Rey y senyor, y que saben la falta quey fan en la present occasio, y que esta, y lo temps me forcē a no poder detenirme vna hora mes, sent offici de Pare, Rey, y senyor vostre, que desija vostre be, conseruacio, y augment, com a tal, y que quant vos lame, he manades conuocar les presents Cort, ab sols fi de tractar en elles de vostre be vniuersal y particular, y del bon govern de aquest Principat y Comtats , y lleuar les ocasiōs que poden causar contencions, discordies, e males voluntats, y facilitar quey visca en ells ab justicia, pau y amor. Vosaltres com a tant bons vassalls disposau vos a mirar y tractar de tot lo que a aquest proposit, y al seruey de Deu, y meu conuindra: y persuadiu vos que pera tot lo que dalt està dit, y lo demes queus tocara, y sera benefici vostre, lo qual sempre tinch per meu propri, trobareu en mi tota lo voluntat que podeu desitjar, com ho merex vostra gran y antigua fidelitat , y lo entrenyable amor que sempre me haueu tingut , teniu , y yo vos tinch.